

مجموعهٔ یادداشت‌ها

ادبی و سیاسی رسالهٔ اسبوعیه در

۳۱ نجی سنه

۱۶ ربیع الآخر ۱۳۳۰

پنجشنبه

جزء عدد : ۱۴۰

زمانز تاریخنه خادم خاطرات

[مابعد عن جزؤ ۱۳۹]

مونیخن را کب اولدیمز قطار فرانقفورته قدر اولان ۶۰۴ کیلومتره مسافه نك
نصفنه قریبی (نؤرنبرغ) ده قطع ایدرك . بزى ایرتسى صباح (فرانقفورت) ه
ایصال ایلدی .

داخل اولدیمز (سائترال بان هوف) سواد اعظمده حالا دخى برایک-نجیسی
وجوده گتوریله میان یگی غار ایلدی، که رسم کشادی اق سنه نك بهارنده اجرا
ایلمشدی .

موسیو (پتر) له ده ترنده ایکن ، ینه اق سنه بو غارله برابر انشا و کشاد
ایلمش اولان (غراند اوتل - فرانقفورترهوف) ه ایتمکی قرارلشدیر مشدق .
چونکه بو اوتلک اوصافی حقنده شخندوفر قوندوق تورلرندن معلومات کافیه ایدمیش
ایدک . هرشیدن اول اوتل هنوز اوج آلیق بر مسکن باکر اوله رق کافئ نچملات

و محتویاتش دخی او خاصه بکارتی زائل اولمامشدی . بناءً علیه اوتلک اسمی .
سقفقرنده محرر اولان عربهلردن برینسه موسیو پتھر . (فرانقفورترهوف)
کله سنک نصفی بلع ایدرک (فرانقفورتر) دیه سسلندی . قولانغی دیکشده اولان
عرب بهجی درحال چانطه لرمنزی یاقهلدی . عرب بهنک قیوسنی ده آچهرق بزى آلدی .
(بان هوف پلاس) دن ۲ دقیقه مسافده (قایزر پلاسده) کائن اوتله نقل ایلدی .

فرانقفورتر هوتل جههسی (رهنه سانس ایطالیا) اسلوبنده غایت مزین
صورته انشا ایدلمش بر بنا اولهرق . بوگی کاروان سرالرك اڭ یکیلرنده مشهود
اولان تکملاتک هر قسمنده امثاله بحق تفوق اتمشدی . اوچنجی قاتده یگدیگره
متصل و مختلط (قیصر میدانه) ناظر ایکی اوطه انتخاب ایلدک .

فرانقفورنده بر قایچ کون توقفمز ضروری ایدی . بو جهته ویانه دن بری
صرتزدن چیقارمده یغز سیاحت البسه نی دکشدرمک و آندن اولده لوقوموتیفلرک
علی الدوام یاغدیردینی غبار سیاه ایله بر باد اولان وجودمنزی تمیزلک الزم ایدی .
ذاتاً اوطه لرمنزک برر جهته ده بولسان اوافق بر قیونک اوزرنده هم آلمانجه ، هم
فرانسزجه (باد) (بن) کله لری محرر اولدیغندن او واسطه تطهر ، هر دقیقه
کیف و آرزومزه مهیا ایدی . بناءً علیه صویندق ، بیقاندق ، چیققدق ، کیندک
کندیمنزی طعام سالوننه آندق .

§

بعدالطعام قرائت سالوننده فرانقفور شهرینه مخصوص (رهبر سیاحین)
ایلّه مملکتک پلانندن (زوئولوغیشر غارتن) یعنی (حقیقه حیوة الحیوانات)
حققده معلومات ابتدایه دن اقتضا ایدن نقطه لری دفترمنزه قید ایتدک .

باغچه ، بوموسمده صباحلری ۹ بجقدن ۱۱ بجغه و بعدالزوال بر بجقدن ۴
بجغه قدر عمومه کشاده بولنیوردی . باغچه نك موقعی شهرک منتهای شرق شمالیسنده
اولهرق ، خیلی اوزانجه ایدی . او تاریخده شمعیکی گبی طیّ زمانه همت ایدن

(اوطوموبیل) لرده یوقدی . بنه‌آه‌ایه اوتلک قیوسنده سیاحینه منتظر اولان
(لاندو) لردن برینه پنه‌رک یگریمی دقیقه صکره باغچه‌یه واصل اولدق .

§

دوقتور شتریکر ایله ملاقات

باغچه‌یه ایام عادیده برمارق و بازارلره یورطی گونلرنده ۵۰ فیک (دخولیه)
ایله گیریلیر . بز ، دخولیه آله‌جق ایچ مدخلدن اولکی حولی‌یه گیرمش ایدک .
اوراده‌کی خدمدن دوقتورک دارمسی ، و کندی‌نک اوراده بولندیغنی اوکرانجه
قارتلرمزله موسیو وولفک توصیه‌نامه‌سی کندیسنه گوندرک . اۆن دقیقه صکره
کیدن آدم عودتله اوکمز دوشهرک بزی ، عمومه مخصوص اولیان خصوصی بریولدن
اقامتگاهنه ایصال ایتدی .

دوقتور ویله‌نک ، دارمسی اطرافی انواع اشجار و گوناگون شکوفه‌لر ،
صاماشقلره محاط برکاشانه روح فرا ایدی . کندیسی تقریباً آلتش آلتش بش
باشنده گورینیوردی . آقی غالب ، سیرک و اوزون اولان صقالی و صاجلری
قرال ایدی . اکثر علمایه خاص اولان بر ادای ساده دلانه ایله اعلان صمیمت
ایدن چهره‌سی پک سویملی ایدی . بز پک اسکی بردوستی ایشزگی اوکجه
آلمانجه ، صکره فرانسه‌جه (خوش آمدی) اجراسیله برابر ایکیمزه بردن بر
اللی اوزادوب مصاحفه بولندی . و ایله چکدیک بر قولتغه اوتورتدی .

اولا موسیو وولفدن سؤال ایتدی ، و (پنه‌ر) له آلمانجه قونشدیغنی گکی بکا
خطاب ایتدیکده — غایت فنا بر آلمان شیوه‌سیله — فرانسه‌جه سویلیوردی .
نهایت مقصد زیارته انتقال ایله بکا توجه ایدرک :

— بو باغچه یگدنمی بایله‌جقدر ؛ یوقسه موجود اولوبده زمانک ترقیاتیه
متناسب برشکله‌می تحویل اولنه‌جقدر ؟ — دیدی .

— یگیدن بایله‌جقدر . ظن ایدرم‌که بویله بر باغچه موجود اولسه ایدی شم‌دیک
طرزه تحویلی یگینسی وجوده کتیرمکدن مشکل اولوردی . — دیدم .

- بالعکس ! ہم یک آ ز مصرفہ تعدیلات اجرا اولوردی ، ہمده حیوانا -
تک طبیعیه الفت ایتش آدملره مالک بولنش اولوردیکیز . بن عمر مک ۳ ربعه
قریب زمانی حیوانات باغچهلرنده ، بالخاصه بوباغچده کچردم . امین اولکیز . بوگون
آفریقادن کتورلمش بر فیل بر هفتهده سزگله دوست اولور ، مراکیزی آکلار .
فقط حیواناته خدمت ایدنلره سنه لرجه وظیفهلرینی آکلاتمغه موفق اوله ماز سکیز .
عسکرلکده نظامه اطاعت ایدن بر پروسیا نفری ، حیوانات باغچه سنده وظیفه سنه
صداقت گوسترمیور . چونکه اوقن باشی یوق ، طباق یوق ، حبس یوق ، قوغولیه -
جغندن ده امین . چونکه ایجه مزعج اولان و مطلقا ساعتک حرکاته ارباع ایله
مشروط بولان بو وظیفه یی هر شخص قبول ایتمیور .

بن بو باغچهلره حبس ایدلمش اولان حیوانلرک بلا استئنا جمله سنه آجیرم .
بو بچارملری مدینتک بیجه اعتسافاتی طبیعتک آغوش عواطفندن غصب ایله کندی
کیفی ، کندی ذوق ایچسون هر برینی ایکیشر اوچر آلیق یوللردن جلب وحبس
ایتش .

آفریقا اورمانلرنده شوخانه برزندکانی ایله طالبدن طاله صجرايان ، جوال برطینتہ
آشین بر خلقت الجاسیله هر آن بر علامت ذکاوت گوسترن اوقوزل مایمونلری
بزبورالده بللریسه تیمور خلقهلرکچیرمک کیفمز ایچون درزنجیر ایدیورز . کومسلری
ایچنده ساخته آغاچلر ، صالنجقلر ایله کویا آنلره پرورده اولدقلری اورمانلری تمثیل
ایدیورز . یگرمی بش سنه یشایه جق برمایونی ایکی سنه یه وارمدهن اولدیریورز .

بنم افراد عالم ، اولادم ، اقربام بوراده جمع ایدیلان حیواناتدر . بن آنلره
وقف حیات ایتک ایچسون تاهل ایتدم . بن بر قایلوبغه نک اوق ساکن وصور
مخلوقک ، متوکلا نه و عاطلانه حرکتی . بر یارچه الما قابوغی و بر دیلم باتاس ایله
قناعتکارانه تعیشی یش مطالعه به آلهرق ساعتلرجه تأمل ایدرم . خسته میدر ،
آچیدر ، آتی بیلیرم . انسانلری کوردکلری وقت باشلرینی زرنهک ایچنه چکن
بو مخلوق بنی کورنجه باشی طیشاری چیقاریر . مشینه فوق الخلقه بر سرعت ویرر
بکا تقرب ایتکه چالیشیر . بنم آندن طویدیم ذوق آتجق بر بدوی کحیلانسدن

طوبه بیلیر . سزه قرق سندن بری قابلوغه لر اوزرنده کی تبعاتک نوطلرینی قید ایتدیکم دقتلری گوسترمک اولسه . بو حیواناتک نصل بر مخلوق ، خصوصاً باغچوانلر ایچون نه قدر نافع اولدیغی آکلار سگزر .

بر قابلوغه بر عارضیه اوغرامزسه ایکی عصردن زیاده یشایه بیلیر . بونلر جمعیت بشریه نافع اولدقلری نسبتده انسانلردن ، انسان یاوریلردن دائماً عکس مکافات گورمکده درلر . از جمله صرف کیفی ایچون بر جوجق بر قابلوغه یی صرتی اوزری چورمک و بر تصادف آتی دیرمیه ک اولسه بیچاره بر هفته صکره حیانه خاتم چکر . طنه بورنی دینلان و نباتاتی کوکلرندن کسره ک باغچوانلری دائماً اضرار ایدن حشره مضره یی بو حیوان دائماً ازمکده در . بو حشره ده اگر صرتی اوزرنده بر قابلوغه گورمک اولسه باش طرفندن گیرمک آتی بونندن یارلر و متعاقباً قرنجه لر اوشمه سیله آجیلان یاره توسع و تشنج ایدر . ایکی گون ایچنده باعث هلاکی اولور .

هندستانه مخصوص اولان و ذوال معیشتین فامیلیاسندن بولنان بر نوع قابلوغه ده (بغه) سنک صنایعه استعماله مبنی بلکه بو عصرک نهایته طوغری انقطاع عرقیله انسانلرک ایدی اعتسافدن قورتلیر . بو بایده انکلتزه فن آقاده میسنه اوزون بر لایحه اعطا ایلدم ایسه ده نمره سی اولدی .

§

دوقتور شتریکر موعظه سنه اورتبه گرمی ویرمش ایدی، که اگر اواره لقی ساعتیه باقامش اولسه ایدم مناقب سلخفاتیله ایله بلکه آقشامی ایده بیلیرک . نهایت اوده بوندن تیقظ ایدرک : — حقکیز وار . وقت قیمتلیدر . صددمزه کلام . تأسیس ایتک ایستیلان باغچه ایچون حکومتکیز نه قدر یاره صرف ایتک نیتنده در . — بر میلیون ۲۰۰ بیگ مارک

— عرصه نک بدلی ده بونک ایچنده می در ؟

— خیر ! بو یاره یالکیز باغچه نک حیواناته عائد مساکن ولوازمی وجوده

کتریمکه مصروف اوله جق .

— اوقالدله بو یاره ایله (۱۰ عقر) یوز بیک مربع متره اتساعنده مکمل بر باغچه تنظیم ایدیله بیلیر . بنده متعدد پلانلر واردر . آمریقاده بیله تنظیم ایدیلان حدیقه لک بلاتی ، از جمله (فیلا دلفیا) ایله (شیکاگو) حیوة الحیوان باغچه لری بنم جز دیکم پلان اوزرینه تاسیس ایدلدیلر . سزه بر قاچ دانه سنک قوییه سنی ویره بیلیرم . بعض تعدیلاته لزوم کوریلور ایسه وهانکی قسمه طایفه ایسه بکا اوقسمک نومرو سنی مکتوبله بیلدیررسکیز . بن سزه اقتضا ایدن تعدیلاتی مع الممنونیه اجرا و اشعار ایدرم . خصوصاً بنالر باشلیه جفکیز زمان مطلقاً بورادن متخصص بر معمار کتور تملیسکیز . آنسز یایه جفکیز شیرک هیچ بری نه ایشه برار . نه ده پایدار اولور . شیکاغویه بیله بورادن معمار کوندردم . بر آرسلانک . بر قیلک آخوری کیف ماتفق تاسیس و انشا ایدیله مز . آرسلانی ضبط ایده جک مواد خشبیه و معدنییه ، و حیوانک حفظ الصحه نقطه نظرندن محافظه عافیتنه خدمت ایده جک طرزی آنجق حیوة الحیوان معمار لری بیلیر .

— بویله بر معمار نه قدر معاشله کله بیلیر .

— بویله بر معمار ایکی صورتله گیده بیلیر : یا شهری ۲۰۰۰ مارق ، معاشله یا خود پلانه کوره یایه جنی ابنیه یی (کوتوری) آلمق شرطیله . فقط سنک مملکتکیز . ده کی مواد انشاییه نلک نه اجناسنه ، نه ده فیائنه واقف اولان فرانقفورتلی بر معمار بو ایشه کوتوری بازارقله گیریشه مز . خصوصاً عمله کیزک درجه قابلیتنی بیلسی ده الزمدر . آتی تبیع و تجربه ایتماش بر معمار دائماً ضرر ایدر . مأمول ایتم ، که التزام صورتیله بو ایشی درعهده ایده جک آدم بولنسون . آنک الک ایوسی ، بوراده بر (قونقور) آچقدرد . ویره بیله جککیز معاشله ایشه گیریشه بیله جک بر قاچ معمار بولنه بیله جکنی امید ایدرم .

تیمور یاییله جق اقسامی ایچوند بوراده کی متخصصله مراجعت ایتک ، منفعتکیز نقطه نظرندن یک اهمیتلی در . اولا مملکتکیزه خام تیمور فیائنه مال اولور . چونکه سنک مملکتکیزده بر قطار تیموره بر شکل مصنوع ویره یلک ایچون اختیار ایدیله جک یاره نلک درنده بریله ، فقط آندن اعلا و اکمل صورتده

وجوده گیر. چونکه استانبولده قوای بشریه بوراده بخار و ایلقتریق قوتلری استعمال اولنه جق. ذاتاً ایلقتریقه ایش گوردیرمک خصوصنده فرانقفورت آلمانیاده فضل تقدیمی احراز ایتمشدر.

اڭ اؤل اوکر نلسی لابد اولان شیئی اونوتدق. باغچه گزڭ موقعی تعیین اولنشمیدر؟

— اوت! ساحله بر کیلو متره مسافده، جنوبه ناظر، ایکی یماج مایینده دره‌سی بر محلدرد. و تقریباً ۱۵۰ بیڭ متره وسعتنده در.

— ساحله قریبیتی، جنوبه نظارتی پک اعلا. فقط دره ایچینده حیوانات باغچه‌سی یاییله‌ماز. حیوانات باغچه‌لری ایچینده مغاره‌لر، دره‌سی یرلر بولنور ایسه‌ده بولنر طبیعی دگل صنایعیدر. حیوانات باغچه‌لری علی العموم سطح مستوی اوزرنده یاییلیر:

اؤلا، وادیسی، دره‌یه مماثل اراضی دائماً منبع امراضدر. بزه ایسه حیادت هوا الزمدر. بر مملکتده بر خسته خانه‌ڭ فصل گوزل هوای بر یرده تأسیسی مقتضی ایسه بر حیوانات باغچه‌سنڭده حیوانات محبوسه‌یی هر درلو امراضدن مصون بولندیرد جق هوای جیده ایله محاط بولنمسه اشد لزوم واردر.

ثانیاً، بویله دره تشکیل ایدن وادیسی یرلر بعض بیوڭ یاغموزلرده اطرافدن قوپوب کلان سیلابه مجرای طبیعی حالی آله‌سیله مؤسساتڭ بر چوق اقسامتی، دروننده‌کی حیواناتیله برابر بر آنده ییقوب دویزر. آلمانجه امثالندرد، که: (صویله آتشک دوستلغه کوگنلر) و (صویله آتش خدمتکار ایکن، صادق افندی ایکن خان‌در.) بر کرّه جریان یول بولان سیلابڭ اوگندن حیوان و یا اشیا قورتاریله تلسنه امکان وارمیدر؟ گوڭ گوردلیکی زمان هیچ بر حیوانات باغچه‌سنده بولندیگزمی. ایسترسه‌گزر یارین‌ده بورایه کلگنر. بارومتیه نظراً یاریسکی هوا رعد و برق وقوعه پک مساعد اوله‌جقدر. اویله بر آنده بوراده‌کی آرسلانلرڭ کوکره‌سی، قاپلانلرڭ، یارسلرڭ، مسک کدیبلرینڭ، مایونلرڭ فریاد جانخراشی

فیللرک، کرگدنلرک، قودرمشجهسنه حرکتلری اوقدر دهشتناکدر، که بونلرک کومس و محبس لرینی ییقوب طیشارویه هجوم ایدم جکلرینه حکم ایله ترتر تترسکیز. عالم وحشتک پروردکان طبیعتی اولان بو مخلوقاتک اعصابنه آوازه رعد اقرتبه تأثیر ایدر، که اوقآندم حاصل ایستکاری قوت بر نوع جنت حکمنده در. اورمانلرده متعیش اولان بو حیوانلرک رعد و برقدن خوبالانسی بی اشتباه هولجان نتیجه سیدر.

ثالثاً، یازلری هوا آلمه رق درجه حرارتی کسب اشداد ایدر. بوده بعض امراضک حدوشنه، و بر طاقکده سرایتنه سبب اوله ییلیر. رابعاً، تنظیمی ایچون پک چوق فداکارانی موجب اولور. و بونکله برابر دائماً تهلیکه مقرر در.

خامساً، زواریک طولاشمه لرینی تصعیب ایدر.

حیوانات باغچه لری، مشجره نی حاوی ویا مشجره حالنه افرای اولمش مستوی یرلرده یاتلیدر. شمال ایله غرب شمالی آرمه سنده بولخلیدر. حیواناته مخصوص اولان بنالر ایسه برازدن مشاهده ایدم جکلرک وجهله زاویه لری مشرقه متوجه ویک دیگرندن منفصل بولخلیدر، که کونش، طلوعدن ضربه قدر جهات اربعه سنی طواف ایدم ییلسون.

حیوانات باغچه لری بو شرائط اساسیه موافق اوله رق تنظیم ایدملیدر.

بونلری تحت امکانه آلدقندن صکرده حیوان تدارکنده پک چوق مشکلاته اوغرایه جقسکیز. چونکه سزی آلدانه جق آدملرک عددی، سزه ناموسکارانه وساطت ایدم جکلرک مقدارندن زیاده، همده پک چوق زیاده در.

سزه ایکی یاشنده در دیه محکوم موت سالحورده بر فیلی بش بیک مارقه صامق ایستیه جکلر در. بونی ده (اوقازیون) دوشش اوله رق یوتدیرمغه چالیشه جقلر در. بر ایکی صکره اوقایمک آخورینه تکرار مراجعت ایتکیز لازم کلسه فیلی مثلاً: پترسبورغ حیوانات باغچه سی ایچون آلتی بیک فرانقه آلدقلری حوادثی آلیرسکیز.

حال بوکه فیل درت گون اولمش لحم و شحمی یاقلشدر . هر شی بو مثاله کوردر .

بومشکلانی اقحامدن صکرده حیواناته خدمت ایدم جک خدمهیه و آنلری تحت تفتیش و نظارتنده بولندیره جق مبصرلره احتیاج واردر . آنلری نصل و نرم لردن تدارک ایدم جکسگز .

برده بر جوق حیوانات و خصوصاً طیور واردر ، که منسوب اولدقلری مملکتلرده مألوف بولندقلری یملری ایستلر . آنسز یشایه مازلر ، چونکه الفت ایتماش اولدقلری دانه یی آچلقدن اولورلرده ینسه ییمزلر . ژاپونیانک سرچهلری ممکن دکل آلتمش اولدقلری طارینک غیری بر دانه ایله بسلیه مزسگز .

مسک کدیسی مطلقاً (کوستیک) ییک ایستر . بر جفت مسک کدیسی بولندیره جق اولسه گز بهریمچون یگر می درت ساعتده ایکی کوستیک حسابیه بر سنه لک غدا سنی تأمین ۱۴۶۰ کوستیک بسلکه متوقفدر . بوبیک درت یوز آلتمش کوستیکک تأمین عودی ده بر قاق یوز فضله بولندیرمقله قابل اولورکه سنزک کوستیک مغاره گز ۲۰۰۰ حیوانی جامع اولمیدر . آنلرک توالد و تناسلی ده ایجه مشکدر . فارملر سر آزاده یشادقلری وقت یک ولوددرلر ، حال احتیاسده ایسه عقامت التزامیه ایله مجبولدرلر . حتی فیل بوالتمده الک زیاده ثبات کوسترن مخلوقدر . انسانلرک وطن اصلیسندن آیروب جمعیت بشریه آرمه سنه آلدقلری فیللرک سوق طبیعی ایله اجتماع ایستکلری شمدهیه قدر کورلماشدر . بو حیوان بر کره دست اسارت بشره گرفتار اولوبده حریت فطریه سندن آیرلدمی . آرتق تناسله ده نهایت ویرمکده در .

§

دوقتور شتریکر تاریخ طبیعی الک براتیق تجارب و تطبیقاتی اوزرینه بزه ایراد ایستدیکي مثاللره او قدر فائده بخش اولدی که بن اورایه کیرمزدن اول هر گون زیانسه اوضا دیغمز فارملرک خواص فطریه لرندن هیچ برینه واقف اولمیدیم حالده

اوردن چيقدېم وقت بو حيوان ايله فيلك خواص طبيعیه جه پينلرنده کی مسائلی اوگرشم بولنوردن .

دوقتور بوندن صکره اوراق دولابلرندن برنی آچهرق بيوجک بر نوط دفتري چيقاردی ؛ و بکا حيوانات باغچهلرينک ادوار تاريخه لری اوزرينه معلومات آتیهی (نوط) صورتيله ضبط ايتدیردی که بنده ذات شاهانه به تقدیم ايتديکم لایحه مفصله می اومعلوماته بنا ايلدم .

تاریخ طبیعی یی تمثيل ایدن بو باغچهلر دخی ، سائر بر جوق شيلر گبی اوروباده یاسفاهت ، یاخود انواع سفاهتدن بولنان و اکثریا اکبره خاص عوارضدن ویا کوره نك امراضندن اولان (پر خوری) اقبورلق الجاسيله حادث اولمشدر .
(حیوة الحیوانات) باغچه لری بو اسمی لوندره انجمن دانشی طرفندن اخذ ايتمشدر . (زونو لوژيقال غارتن)

حال بوکه بونلر ده ا بسط بر حالده اولق اوزره الك اسکی زمانلرده دخی موجود بولشمش و چینلیلر ايله ، هندیللرک و اسپانیوللرک استیلا سندن اؤل مکسیقالیلرک بویله باغچه لره مالک اولدقلری تدقیقات اخیره ايله ثابت اولمشدر .
یونانیلرله رومالیلر ضیافتلرده نادیده اطعمه احضاريله اعلان احتشامه مائل و خصوصاً اقبورلغه مبتلا اولدقلرندن بو باغچه لری مجرد سفره لرنده موسمسز و یا مشکل التدارک حیوانات و مخلوقات بحریه بولندیرمق مقصديله تأسیس ايتمشدر .
چینلیلر ايله مکسیقالیلر و هندیللر و ازمنه جدیدیه کلنجیه قدر اوروپالیلر دخی محضا حکمداران سرایلرینی تربین مقصديله تأسیس ايتمشدر .

ادوار متأخره ده ایسه بو باغچه لر توسیع و قطعات مختلفه ارضندن حیوانات غریبه و متنوعه جلیله بسبتون بشقه بر خدمت و مقصده تخصیص ایدلمشدر .
(ما بعدی کلهجک نسخه ده)

ابو الضيا

